

BALANS
perspectief voor ieder gezin

BVIKZ

Aan: De Colleges van Burgemeester en Wethouders

Maassluis, Vlaardingen, Schiedam

griffier@Maassluis.nl

griffie@vlaardingen.nl

griffie@schiedam.nl

Utrecht 7 maart 2024,

Geachte Colleges van B&W

Op 15 februari 2024, heeft mw. Dr. M.A. Kleiboer u namens de staatsecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport u laten weten dat de Verordening Jeugdhulp in uw gemeenten in strijd is met het recht. Een besluit tot het verlenen van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, is immers een besluit met publieke rechtsgevolgen in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Dit houdt in dat een besluit zorgvuldig tot stand moet komen, schriftelijk moet worden vastgelegd in een beschikking en deugdelijk gemotiveerd moet worden. In voornoemde brief wordt tevens aangegeven dat het onverbindend verklaren van de huidige Verordening Jeugdhulp niet proportioneel is omdat uw colleges inmiddels een wijzigingsvoorstel t.a.v. het beschikkingsarm werken hebben ingediend.

Oudervereniging Balans, Belangen Vereniging Intensieve Kindzorg en Jeugdhulp Voldoende Beschermd nemen aan, dat uw colleges het wijzigingsvoorstel zo spoedig mogelijk aan uw gemeenteraden zullen voorleggen. De eerder genoemde belangenorganisaties die rechtsbescherming en bescherming van de privacy van ouders en jeugdigen hoog in het vaandel hebben staan, attenderen uw colleges op een aantal onjuistheden in de huidige Verordening Jeugdhulp, die eveneens gewijzigd dienen te worden. Tevens attenderen wij de colleges op de grote privacy schendingen in het MVS Koersplan. Zowel de onjuistheden in de huidige Verordening Jeugdhulp alsmede de privacy schendingen zullen wij nader toelichten.

Ondersteuningsplan:

Het idee om een ondersteuningsplan te laten dienen als beschikking is onjuist. Een ondersteuningsplan is een plan van ouders en geen zorgvuldig genomen besluit, waarin men goed motiveert waarom een aanvraag voor jeugdhulp wordt toe- of afgewezen. De huidige vorm van het ondersteuningsplan is in strijd met de AVG. De eerste vereiste, voor het mogen verwerken van persoonsgegevens, is namelijk de noodzakelijkheid (noodzakelijkheidsbeginsel). Persoonsgegevens mogen alléén worden verwerkt als dat noodzakelijk is voor het uitvoeren van een taak of functie. Daarnaast moet er een grondslag zijn (zoals toestemming). Bij bijzondere persoonsgegevens, waarvan vaak sprake is in de jeugdzorg, geldt nog het verbod om deze te verwerken, ténzij er een wettelijke uitzondering is op dit verbod. Ook met betrekking tot de uitwisseling van privacy gevoelige gegevens binnen het wijkteam dient elke keer opnieuw

toestemming te worden gevraagd en verkregen. Generieke toestemming zoals de ondersteuningsplannen beoogt, is in strijd met de AVG. Voorts wordt in het huidige ondersteuningsplan gesteld, dat ouders er mee akkoord gaan, dat alle relevante informatie en samenwerkingsafspraken uit het ondersteuningsplan tussen casusregisseur en zorgaanbieder worden gedeeld. Ook hier geldt dat deze generieke toestemming in strijd is met de AVG. Toestemming voor het delen van privacygevoelige gegevens dient iedere keer opnieuw worden verkregen. Daarbij geldt ook dat doel en strekking voor het verwerken van deze gegevens helder en informed consent beschreven dienen te worden. Daarnaast dient toestemming voor het verkrijgen van privacy gevoelige gegevens vrijwillig te geschieden. Uit het ondersteuningsplan wordt niet duidelijk wat de sancties zijn als ouders het ondersteuningsplan niet willen ondertekenen. Verder stelt het ondersteuningsplan dat ouders na ondertekening automatisch akkoord gaan met de inzet van een casusregisseur. Het is echter niet duidelijk wat de kwalificaties van deze casusregisseur zijn. Daarnaast stelt de wetgever, dat alleen de Gecertificeerde Instelling gerechtigd is om casusregie uit te voeren. Casusregie in het vrijwillig kader is een vorm van dranghulp. Dranghulp is een vorm van jeugdhulp, die geen grondslag kent in de Jeugdwet. Het is vorm van inmenging in het gezinsleven, zonder dat de kinderrechtster dit heeft opgelegd. In Nederland kan alleen een kinderrechtster verplicht jeugdhulp opleggen. Wij maken ons dan ook ernstige zorgen over de vorm van het ondersteuningsplan, waarin de rechten van ouders en jongeren worden geschonden. Nu het ondersteuningsplan niet alleen in strijd is met de motiveringsverplichting maar ook met de rechten van ouders en jongeren, kan het niet dienen als beschikking.

De belangenverenigingen voor ouders en jongeren verzoeken de colleges de generieke toestemming voor het verkrijgen van privacygevoelige gegevens en de verplichting tot het aanvaarden van casusregie uit het ondersteuningsplan te schrappen, wegens strijd met de wet en het recht. Wij stellen de colleges voor om het zgn. 10 stappenplan van de CRVB, dat iedere gemeente dient uit te voeren te gebruiken, als motivering voor het toekennen of afwijzen van jeugdhulp.

WMO Verordening

Voor de Verordening Jeugdhulp 2023 hebben de MVS gemeenten gebruik gemaakt van de Modelverordening van de VNG. In deze Modelverordening staat dat de burger zijn hulpvraag kan melden. De MVS-gemeenten hebben het melden van de hulpvraag door de burger, zoals bedoeld in de WMO, geïmplementeerd in de Verordening Jeugdhulp. Dit is in strijd met de Jeugdwet. De Jeugdwet voorziet, anders dan de Wmo 2015, (In de WMO is expliciet wel bepaald dat een burger zijn hulpvraag kan melden) niet in een aanvraagprocedure, die afwijkt van de hierover in de Algemene wet bestuursrecht hierna Awb opgenomen bepalingen. Voor zover een burger in Maassluis verzoekt om jeugdhulp mist artikel 5, eerste lid, van de Verordening Jeugdhulp 2023 wegens strijd met de Awb de verbindende kracht. Om die reden kan voornoemde bepaling in de huidige en toekomstige Verordening Jeugdhulp niet in stand blijven. Artikel 5 lid 1 dient in lijn te liggen met de bepalingen in de Awb. Dit houdt o.a. in dat het college conform de Awb binnen 8 weken dient te beslissen op een aanvraag voor jeugdhulp.

De belangenverenigingen voor ouders en jongeren verzoeken de colleges om de nieuwe Verordening Jeugdhulp in lijn te brengen met de Jeugdwet de Awb en hiermee nadrukkelijk de lijn van de rechtbank Rotterdam te volgen. [ECLI:NL:RBROT:2020:2333 Rechtbank Rotterdam, 18-03-2020, ROT 19/704](#)

MVS Koersplan & Privacy:

Het woord informatie komt welgeteld zeventien keer voor in het MVS Koersplan. Ons oog is echter gevallen op deze opmerkelijke passage in voornoemd document. Op één plaats in het koersdocument komt het woord voor in een opmerkelijke passage:

“Versterken van de informatiepositie

Ons model willen we informatie gestuurd maken. Dit betekent dat we een dynamisch inzicht nodig hebben in de ontwikkeling per (sub)doelgroep en voor de afzonderlijke buurten en wijken in de gemeente als basis voor ons handelen. Uiteraard hoort hierbij tijdig inzicht in het gebruik van jeugdhulp.” Hier staat in gewoon Nederlands eigenlijk niets anders dan dat met men voor speciale doelgroepen in afzonderlijke buurten en wijken uitgebreid informatie wil vergaren over de ontwikkeling van kinderen. Dat betekent op wijk- of op postcode-niveau kijken, hoe de kinderen scoren of om te voorspellen in welke wijken op voorhand jeugdhulp nodig is. Het zullen de niet de wijken zijn waar de gegoede burgerij in dure koophuizen woont, maar de sociaal zwakkere wijken. In wezen maakt men zo profielen van groepen kinderen. Wat hier gaat gebeuren, is in onze ogen zeer zorgelijk. Het is niets anders dan profilering, waarbij straks ouders de omgekeerde bewijslast toegespeeld krijgen. Wij maken ons ook grote zorgen over het gegeven, dat nergens helder staat beschreven op basis van welke wetgeving het vervaardigen van deze populatieprofielen rechtmatig is. Zowel wetgeving als een AMvB, die dit mogelijk moet maken, lijken te ontbreken. Wellicht is het uw colleges ontgaan dat het Europese hof de Nederlandse overheid heeft gewaarschuwd. In haar uitspraak over algoritmes die burgers profileren stelt het Europese hof dat dit niet zomaar kan. Om populatieprofielen te kunnen maken is het aldus het Europese hof noodzakelijk dat er een wettelijke grondslag is en rechtswaarborgen die de burger beschermen. Uit het MVS Koersplan wordt niet duidelijk wat deze rechtswaarborgen voor ouders en jongeren zijn. Ook wordt niet duidelijk op basis van welke wettelijke grondslag men meent deze populatieprofielen te kunnen gebruiken. De uitspraak van het Europese hof kunt u hier vinden: [CURIA - Documents \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/uri/LEXIS/smart-link/?uri=CELEX:2017:06:01:JUR:CELEFR:201706010001_201706010001-12)

Voornoemde vorm van Dataverwerking begint in uw gemeenten al bij het eerder in deze brief genoemde ondersteuningsplan dat ouders verplicht moeten ondertekenen. Ouders worden daarbij geacht te tekenen voor het delen van de informatie met wijkteam, casusmanager en zorgaanbieder. Daarenboven gaat het ook om uitwisseling van gegevens buiten het wijkteam (als dat nodig zou zijn voor vraagverheldering of effectieve uitvoering van het ondersteuningsplan. De facto vraagt men nog voordat men überhaupt hulpverleent om een zeer brede uitwisseling van gegevens. Deze gegevensdeling geschiedt voor een aanzienlijk deel met werkers, die geen beroepsmatige geheimhoudingsplicht hebben. Kennelijk hebben uw colleges niet in de gaten dat deze vorm van grootschalige dataverzameling (niet alleen) in strijd is met de wet. Het besef dat men bezig om in de MVS-gemeenten een eigen **kinderopvangtoeslagaffaire** te creëren lijkt nog niet te zijn ingedaald. De gedachte dat men door het verzamelen van deze gegevens sneller, doelmatiger en effectiever jeugdhulp kan leveren lijkt voorrang te krijgen op het recht op privacy en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de jongeren en hun ouders. Men heeft kennelijk niet in de gaten dat privacy een grondrecht is van iedere burger. Daarnaast verzet het belang van het kind zich tegen het grootschalig verzamelen van data, omdat het in strijd is met het artikel 16 van het Internationaal Kinderrechtenverdrag dat luidt: **Ieder kind heeft recht op privacy**. De overheid moet kinderen beschermen tegen inmenging in hun privé- en gezinsleven. Deze grootschalige vorm van data verzameling raakt kinderen niet alleen in hun privé en gezinsleven het veroorzaakt ook willekeur.

De belangenverenigingen voor ouders en jongeren verzoeken de colleges te stoppen met deze grootschalige dataverzameling en het vervaardigen van populatieprofielen nu wetgeving daarvoor ontbreken. Wij gaan graag met u in gesprek over de inzet van effectieve jeugdhulp die kostenbesparend werkt en gelijktijdig de privacy van jongeren en hun ouders waarborgt.

Privacy convenant samenwerking onderwijs-gemeenten-jeugdhulp

In dit convenant wat is gesloten tussen de MVS-gemeenten, onderwijs en jeugdhulp staat vermeld wat deze samenwerkingspartners willen uitwisselen aan data en willen vastleggen in een systeem. En dat is niet weinig. Het gaat over een karrevracht aan gegevens waaronder:

1. Voor- en achternaam, geboortedatum adres en woonplaats van betrokkene;
2. Het burgerservicenummer van betrokkene;
3. Naam van de laatst bekende school waar betrokkene onderwijs volgt of heeft gevolgd;
4. Onderwijsgegevens van de jeugdige (onderwijsbelemmeringen en onderwijsbehoefte, extra ondersteuningsbegeleiding van school en/of samenwerkingsverband etc.);
5. Gezondheidsgegevens van de jeugdige;
6. Gegevens over de gezinssamenstelling en de gezinsomstandigheden;
7. Gegevens over verzuim van de jeugdige;
8. Interventies die door de gemeente en/of jeugdhulpaanbieder ten aanzien van betrokkene het kader van de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) zijn of worden ingezet;
9. Interventies die door de school en het samenwerkingsverband ten aanzien van betrokkene zijn of worden ingezet, gericht op terugkeer naar de eigen of een andere school binnen het samenwerkingsverband.

Het verzoeken om punt 5 “gezondheidsgegevens van betrokkene” gaat tamelijk ver omdat het medische gegevens omschrijft. Door uitwisseling komt die informatie op meerdere plekken te staan zonder dat de ver-/bewerker gebonden zijn aan een medisch beroepsgeheim. Uitgebreid staat beschreven dat aan de betrokken jeugdige en de ouders toestemming wordt gevraagd voor

het verzamelen en uitwisselen van de data. Ook staat beschreven onder welke voorwaarden die vastlegging en uitwisseling mag zonder toestemming.

Nergens staat echter beschreven of men jeugdhulp nog wel verleent, als er sprake is van het niet geven van toestemming voor het delen van de data? Verleent men dan echt geen jeugdzorg meer? Of gaat men die data zonder toestemming toch uitwisselen? Die mogelijk lijkt uit het convenant te destilleren. Het staat heel indrukwekkend dat er een convenant gemaakt is tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp en dat daar verplichtingen uit zouden volgen voor jeugdigen (en ouders). Het convenant is geen afspraak met een betrokken jeugdige/ouder. Die zijn in wezen een derde ten opzichte van de convenantpartijen. Een afspraak tussen deze partijen heeft echter **geen derden-werking**. Dat wil zeggen dat die derde ouders en jeugdigen **niet noodzakelijkerwijs verplicht** hoeven mee te werken aan wat de convenantpartijen onderling afspraken. Het convenant heeft geen kracht van wet of wettelijke regeling. Bovendien, zoals hierboven aangegeven, geldt voor bijzondere persoonsgegevens (waaronder medische gegevens) niet alleen dat de verwerking hiervan verboden is, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond is. De verwerking van bijzondere persoonsgegevens dient in de eerste plaats noodzakelijk te zijn. Uit het samenwerkingsconvenant blijkt niet, dat er sprake is van het zogenaamde noodzakelijkheids criterium.

Het is zorgelijk te noemen dat met dit samenwerkingsconvenant tussen de MVS gemeenten, jeugdhulp en onderwijs gegevens worden verzameld voor doeleinden in het ene domein (,) en deze vervolgens verstrekt worden aan de andere domeinen. Deze handelswijze is namelijk in strijd met het doelbindingsvereiste. Het principe van doelbinding grenst nauw aan een van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, namelijk het verbod op détournement de pouvoir; een bestuursorgaan gebruikt de bevoegdheid tot het nemen van een besluit (c.q. tot het verwerken van persoonsgegevens) niet voor een ander doel dan waarvoor die bevoegdheid is verleend.

Met dit convenant wordt het principe van doelbinding geweld aangedaan. Kennelijk zijn de MVS gemeenten ervan overtuigd, dat ze de informatie uit het sociaal domein zondermeer voor andere doeleinden mogen gebruiken, bijvoorbeeld met het argument om jongeren dan beter en sneller te kunnen helpen of voor profileringsdoeleinden. Het verdere gebruik van de bijzondere gevoelige gegevens uit het sociaal domein, voor andere doeleinden in andere domeinen, is in het huidige wettelijke regime verboden. Daar staat ook de geheimhoudingsplicht van de professional aan in de weg. Een professional mag naarmate de ernst van het geval zelf een afweging maken of hij/zij haar geheimhoudingsplicht doorbreekt.

Gegevensuitwisseling zoals de MVS gemeenten met dit convenant voor ogen heeft tast de integriteit van de professional en het grondrecht op privacy bij de wortel aan. Bovendien zet men daardoor het algemeen belang, dat achter het beroepsgeheim schuilt op het spel. Dat is namelijk dat iedereen moet kunnen rekenen op vertrouwelijkheid van de informatie, waarover een professional beschikt, hetgeen de vrije toegang tot gezondheidszorg en dus ook jeugdhulp voor iedereen garandeert. De aard en omvang van de gegevens die rouleren in het sociaal domein en de aard van de relatie overheid/burger brengt dus met zich mee, dat de overheid zich heel terughoudend dient op te stellen bij het verzamelen van informatie over burgers.

Kennelijk heeft men zich bij het realiseren van deze vergaande manier van gegevensdeling niet gerealiseerd, dat het in het sociale domein vaak gaat om de meest kwetsbare burgers in onze samenleving. Voor deze groep geldt dat juist zij extra beschermd moeten worden. Voor hen moet er voldoende persoonlijke levenssfeer overblijven. Door de plannen van de MVS gemeenten lijkt dit niet het geval te zijn. De vergaande dataverzameling die men voor ogen heeft leidt vrijwel zeker tot machtsconcentratie en controlemogelijkheden van een partij in dit geval de MVS gemeenten en dat is zorgelijk.

De belangenverenigingen voor ouders en jongeren verzoeken uw colleges dan ook om per direct te stoppen met het vervaardigen dan wel het inzetten van zgn. populatieprofielen en met gebruik van convenanten die de MVS gemeenten, onderwijs en jeugdhulp hebben gesloten. Ze zijn in strijd met de AVG, het EVRM en het Internationaal Kinderrechtenverdrag. Daarnaast maken een diepe inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van ouders en jongeren.

Tot slot wijzen de belangenverenigingen voor ouders en jongeren u op het rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de centrale rol van lokale teams in de jeugdhulpketen juni 2023. Het recentere het rapport (31-01-2024) van de Adviescommissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid in het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming. Beide rapporten laten zien dat gemeenten de rechtsbescherming en de privacy van haar burgers niet op orde hebben. Ook het rapport van de Parlementaire enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening Blind voor mens en recht mag hier niet onbenoemd blijven. Deze Parlementaire enquêtecommissie deed vorige week (26-02-2024) uitgebreid verslag van de gevaren die risicoprofielen en grootschalige dataverzamelingen met zich meebrengen. Een van de conclusies uit het rapport Blind voor mens en recht was namelijk dat de kinderopvangtoeslagaffaire heeft kunnen ontstaan door het ontbreken van risicogericht toezicht. In het MVS Koersplan lezen wij niet terug hoe het risicogericht toezicht in de MVS gemeenten is ingericht.

De belangenverenigingen voor ouders en jongeren zijn bereid om met uw organisatie in gesprek te gaan over de aanpassing van de Verordening Jeugdhulp. Ook willen wij graag in gesprek om te komen tot een effectieve, doelmatige en kostenbesparende jeugdhulp, waarbij de privacy van ouders en jongeren conform de wetgeving wordt gewaarborgd. In afwachting van uw gemotiveerde reactie verblijven wij.

Hoogachtend,

Oudervereniging Balans, Karin Kooreman
Belangen Vereniging Intensieve Kind Zorg, Vera Hooglugt
Jeugdhulp Voldoende Beschermd, Daisy Petrona Claase